

Erhvervsuddannelserne giver flere muligheder

Faglærte læser også videre

Erhvervsuddannelserne giver direkte adgang til arbejdsmarkedet, hvorimod studenter fra gymnasiet skal læse videre for at få en erhvervskompetencegivende uddannelse. Men selvom en uddannelse til tømrer, elektriker eller andre faglærte professioner giver direkte adgang til arbejdsmarkedet, har man som faglært mange muligheder for at læse videre – enten med det samme eller på et senere tidspunkt. De seneste optagelsestal fra de videregående uddannelser viser, at 12 pct. af de optagne på erhvervsakademiuddannelserne i sommeren 2018 havde en faglært baggrund. Det samme gælder 7 procent af de optagne på professionsbacheloruddannelserne. På nogle uddannelser er det faktisk op imod hver anden, der har en faglært uddannelse i rygsækken.

af chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl**
& stud.polit. **Rasmus Salmon**

27. februar 2019

Analysens hovedkonklusioner

- 12 procent af de optagne på korte videregående uddannelser i 2018 havde en faglært baggrund, hvilket svarer til hver ottende nyoptagne. På professionsbacheloruddannelserne er det 7,2 procent blandt optagne, der er faglærte.
- Inden for erhvervsakademiuddannelserne er der uddannelser, hvor omkring hver anden har en faglært baggrund, og en del uddannelser ligger på 20-30 procent faglærte. Men der er også uddannelser, hvor ingen faglærte er optaget. Det gælder cirka hver tredje uddannelse.
- På professionsbacheloruddannelserne er spredningen endnu større. På nogle uddannelser er det mere end 10 procent, der har faglært baggrund, og der er også en række store uddannelser såsom sygeplejerske og pædagog, hvor omkring hver tiende har en faglært baggrund.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Sarah Steinitz

Tlf. 33 55 77 16

Mobil 28 68 34 60

ss@ae.dk

Faglærte læser også videre

Erhvervsuddannelserne giver adgang til arbejdsmarkedet i det øjeblik, man står med svendebrevet i hånden. De gymnasiale uddannelser giver derimod ikke direkte adgang til arbejdsmarkedet, men er studieforberedende. Som gymnasial student skal man som udgangspunkt læse videre for at få adgangsbillet til arbejdsmarkedet. Derfor er den typiske baggrund for de optagne på de videregående uddannelser ikke overraskende en gymnasial baggrund. Men der er faktisk en del uddannelser, hvor der også er en del faglærte blandt de optagne. Når unge i slutningen af folkeskolen vælger ungdomsuddannelse, er det vigtigt, at de er opmærksomme på, at en faglært uddannelse dels giver adgang til arbejdsmarkedet med det samme, og dels åbner en palette af muligheder for at læse videre.

Som et led i reformen af erhvervsuddannelserne fra 2015 blev adgangen til de videregående uddannelser tillige styrket for de faglærte¹. Derudover giver den nye EUX-uddannelse, hvor faglærte får en gymnasial uddannelse oveni den faglærte uddannelse, nye muligheder for at læse videre som faglært.

AE har i denne analyse set på, hvor mange faglærte der blev optaget på videregående uddannelser sidst år. På baggrund af optagelsestallene fra den koordinerede tilmelding (KOT) i 2018 har vi analyseret adgangsgrundlaget blandt de optagne på de korte- og mellemlange videregående uddannelser. Analysen dækker optagne i 2018. Det er alene optaget på de korte- og mellemlange videregående uddannelser, der bliver undersøgt.²

Tallene viser, at 12 procent af de optagne på korte videregående uddannelser i 2018 havde en faglært baggrund, og tilsvarende 7,2 procent blandt optagne på professionsbacheloruddannelserne³. Dermed har hver ottende nyoptagne på erhvervsakademiuddannelserne faglært baggrund, mens det samme gælder hver 14. optagne fra i sommer på professionsbacheloruddannelserne. Tallene viser, at selvom hovedparten af de nyoptagne har en gymnasial baggrund, som er den klassiske vej ind på de videregående uddannelser, så er der en del faglærte blandt de optagne fra i sommers.

¹ Med reformen af erhvervsuddannelserne blev mulighederne for at læse videre styrket. Erhvervsuddannelser med en normeret varighed på mindst tre år er nu adgangsgivende til samtlige erhvervsakademiuddannelser. Ansøgere vil stadig skulle opfylde eventuelle specifikke adgangskrav på fx fag på visse niveauer. Derudover er en række erhvervsuddannelser adgangsgivende til flere professionsbacheloruddannelser. Adgangen forudsætter, at du opfylder adgangskravene til den specifikke professionsbacheloruddannelse.

² Det vil sige, at det er den faktiske adfærd, vi kigger på, ift. hvor mange der faktisk går i gang med at læse igennem det ordinære system.

³ Der skal i dette tal tages højde for, at hvis man både har taget en erhvervsfaglig og en gymnasial uddannelse, så vil man typisk være opgjort med sin gymnasiale uddannelse. Dermed vil ovenstående undervurdere det egentlige andel af optagne med en erhvervsuddannelse på de videregående uddannelser. Den typiske vej ind på de korte- og mellemlange videregående uddannelser er en gymnasial uddannelse med 69 procent af de optagne på de korte videregående uddannelser og 79 procent af de optagne på de mellemlange videregående uddannelser. Den relativt store andel med en anden uddannelse udgøres hovedsageligt af personer med udenlandske adgangsgivende uddannelser. Det er ikke muligt at sige, om personer i denne kategori er udlændinge eller danskere med udenlandske eksamener. Det er heller ikke muligt at bestemme typen på udenlandske uddannelser.

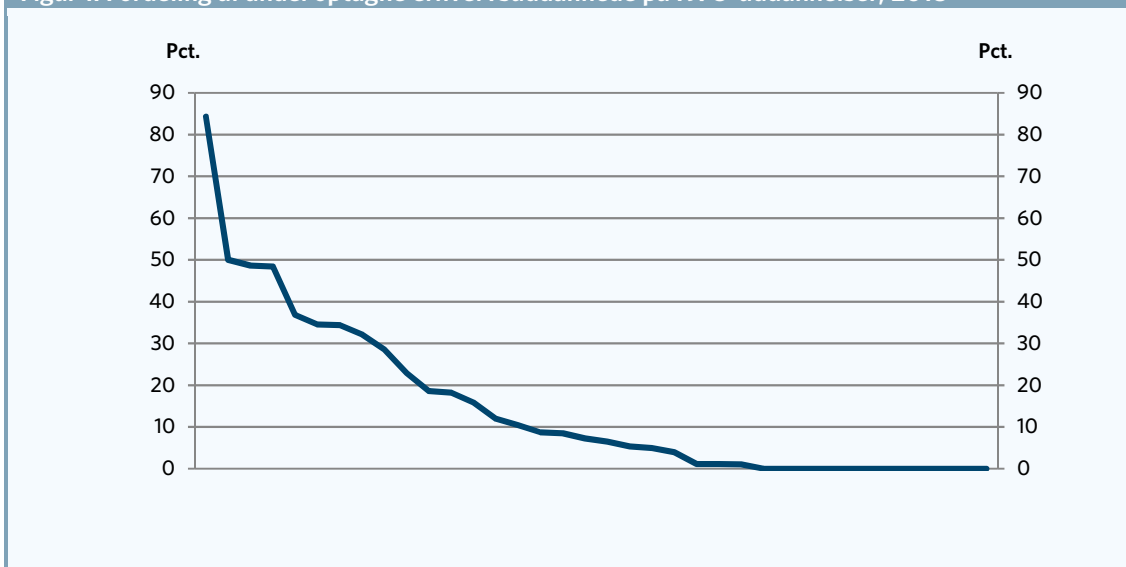
Tabel 1. Optagne 2018 på KVVU og MVU fordelt på adganggrundlag

	KVVU		MVU	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
EUD	920	8,9	1.520	5,9
Gymnasiet	7.090	68,8	20.510	79,2
EUX	320	3,1	350	1,4
Andet	1.980	19,2	3.510	13,6
I alt	10.310	100,0	25.890	100,0
Samlet andel EUX eller EUD	1.240	12,0	1.870	7,2

Anm: Se metodeboks. Afrundet til nærmeste 10.

Kilde: AE på baggrund af den koordinerede optagelse.

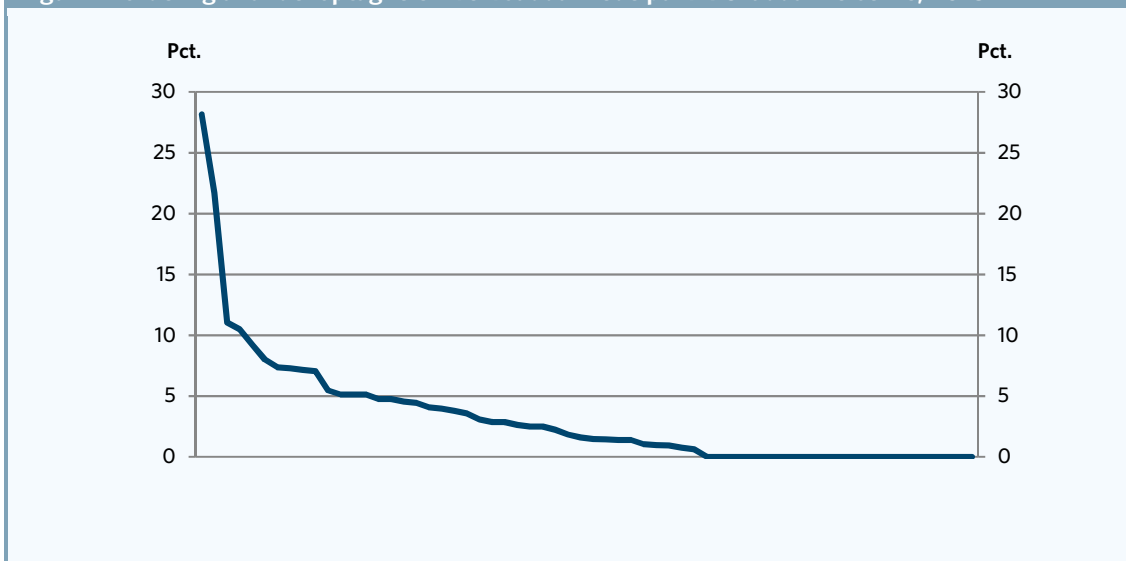
De hhv. 12 og 7 procent, som de faglærte udgør i det samlede antal optagne, dækker over store forskelle på de enkelte uddannelser. Det ses i figur 1 og 2, der viser andelen med faglært baggrund blandt optagne på hhv. KVVU og MVU-uddannelserne sorteret faldende på de forskellige uddannelser. På enkelte uddannelser er op imod 70-80 pct. faglærte, men der også er en del uddannelser, hvor ingen af de optagne har faglært baggrund.

Figur 1. Fordeling af andel optagne erhvervsuddannede på KVVU-uddannelser, 2018

Ann: Figuren viser en fordeling af andelen af med EUD eller EUX-baggrund på de enkelte uddannelser. På baggrund af KOT-tallene er der blandt de optagne på KVVU optalt 36 KVVU-uddannelser.

Kilde: AE på baggrund af den koordinerede optagelse.

På cirka en tredjedel af uddannelserne er der ingen optagne med faglært baggrund. På de resterende to-tredjedele af uddannelserne er der nogle uddannelser, hvor mange har faglært baggrund, og en del uddannelser med en moderat andel med faglært adganggrundlag. Det ses også af tabel 2 og 3, der viser de uddannelser, hvor relativt flest faglærte optages.

Figur 2. Fordeling af andel optagne erhvervsuddannede på MVU-uddannelserne, 2018

Ann: Figuren viser en fordeling af andelen af med EUD eller EUX-baggrund sorteret faldende på de enkelte uddannelser. På baggrund af KOT-tallene er der blandt de optagne på MVU optalt 62 MVU-uddannelser.

Kilde: AE på baggrund af den koordinerede optagelse.

Inden for erhvervsakademiuddannelser ses det, at på installatøruddannelserne har 84 procent af de optagne en faglært baggrund, dvs. enten en EUD eller EUX som adganggrundlag. På procesteknolog og byggekoordinatorer er det omkring hver anden af de optagne. Men det ses også på figur 1 og tabel 2, at der er ret stor spredning; nogle uddannelser har høje andele, hvor mere end hver femte har en faglært baggrund, mens der også er mange uddannelser, hvor næsten ingen faglærte optages. Det gælder for cirka en tredjedel af uddannelserne, hvor ingen faglærte er optaget, og de uddannelser dækker 7 procent af det samlede optag. En del af disse uddannelser, hvor der ikke er faglærte optagne, er dog uddannelser, hvor det primært er udenlandske studerende, der kommer ind⁴. Det er også uddannelser såsom laborantuddannelsen og datamatikere, hvor der er relativt få faglærte, dvs. under 5 procent af de optagne.

Tabel 2. Top 10 af KVU-uddannelser med størst andel EUD- eller EUX-optagne, 2018

	Optagne i alt	Optagne med EUD + EUX	Andel EUD + EUX
	Personer		Pct.
Installatør	153	129	84,3
Procesteknolog	120	60	50,0
Byggekoordinator	72	35	48,6
Produktionsteknolog	281	136	48,4
Automationsteknolog	141	52	36,9
Jordbrugsteknolog	214	74	34,6
Energiteknolog	64	22	34,4
Autoteknolog	56	18	32,1
Handelsøkonom	375	86	22,9
Administrationsøkonom	199	37	18,6

Ann.: Blandt uddannelser med mindst 50 optagne.

Kilde: AE på baggrund af den koordinerede optagelse.

⁴ Det er de engelsksprogede erhvervsakademiuddannelser "AP Graduate". Af de 32 uddannelser er 13 AP Graduate uddannelser.

På professionsbacheloruddannelserne (MVU'erne) er spredningen mellem uddannelserne endnu større. På uddannelserne til maskinmester og bygningskonstruktør har mere end hver femte en faglært baggrund, og på to af de helt store uddannelser rettet mod den offentlige sektor, såsom pædagoguddannelsen og uddannelsen til sygeplejerske, er det omkring hver tiende, der har faglært baggrund. Igen er der stor forskel på uddannelserne. På cirka en tredjedel af uddannelserne er der ingen faglærte blandt de optagne. De uddannelser udgør 5 procent af alle optagne i 2018. Der er også en del uddannelser, hvor det er under 10 procent, der har et faglært adgangsgrundlag. Det er fx på læreruddannelsen eller på journalistuddannelserne.

Tabel 3. Top 10 af MVU-uddannelser med størst andel EUD- eller EUX-optagne, 2018

	Optagne i alt	Optagne med EUD	Andel EUD
	Personer		Pct.
Bygningskonstruktør	934	263	28,2
Maskinmester	654	142	21,7
Pædagog	4957	547	11,0
Sygeplejerske	3770	395	10,5
Socialrådgiver	2329	214	9,2
Offentlig administration	538	43	8,0
Visuel kommunikation	95	7	7,4
Tekstildesign	55	4	7,3
Tandplejer	156	11	7,1
Bachelor i kristendom, kultur og kommunikation	55	3	5,5

Anm.: Blandt uddannelser med mindst 50 optagne.

Kilde: AE på baggrund af den koordinerede optagelse.

Analysen viser, at der blandt de håbefulde unge, der begynder en erhvervsakademiuddannelse og professionsbacheloruddannelse, er en del, der har taget den faglærte vej. Nogle har sikkert været ude og bruge deres uddannelse nogle år på arbejdsmarkedet først, og andre er gået direkte i gang med en videregående uddannelse på fuldtid. Oveni de optagne i denne analyse kommer alle dem, der læser videre i VEU-systemet, hvor man læser videre ved siden af sit arbejde.

AE kiggede i 2016 på, hvad gevinsten for samfundet er, når faglærte læser videre. En faglært uddannelse er i sig selv en god forretning, og en de videregående uddannelser er ligeledes en overskudsforretning. Sammenligner man livsindkomsten for faglærte, der læser videre, med personer med gymnasial baggrund, så giver faglærte med en videregående uddannelse en større gevinst for samfundet end dem, der har taget studentervejen, når man ser på fx jordbrugsteknolog eller maskinmester.

Erhvervsuddannelserne er gode uddannelser. De giver direkte adgangsbillet til arbejdsmarkedet, men som vist her giver erhvervsuddannelserne også muligheden for, at man kan bygge ovenpå og læse videre. 1. marts er dagen, hvor de unge i 9. og 10. klasse skal søge ind på ungdomsuddannelserne. Forhåbentlig har de blik for, at en uddannelse til tømrer, elektriker eller andre faglærte retninger ikke betyder, at man nødvendigvis skal arbejde som tømrer eller elektriker hele livet. Der er gode muligheder for at læse videre, hvis man skulle få lyst til det på et tidspunkt.

Boks 1. Metode

Analysen bygger på optagelsestal fra den Koordinerede tilmelding (KOT) fra juli 2018. Populationen dækker personer der i juli 2018 var optaget på en kort eller mellemlang videregående uddannelse. Personer med standby plads er ikke medtaget. Analysen tager således ikke højde for om folk påbegynder eller gennemfører de pågældende uddannelser.

Uddannelsestypen (KVU/MVU) er bestemt ud fra en kombination af uddannelsens navn og uddannelsesinstitution således, at det har været muligt at ramme hovedtallene fra den koordinerede tilmelding. Dernæst er uddannelserne undersøgt ud fra selve uddannelsestitlen, dvs. hvilken uddannelse der er tale om.

"Gymnasiet" dækker STX, HTX, HHX, HF samt danske IB-studenter.

"EUX" dækker EUX inkl. studiekompetenceforløb under EUX.

"EUD" dækker erhvervsuddannelserne.

"Andet" dækker øvrige indgange til uddannelsessystemet fx GIF-eksamen, udenlandske adgangsgivende uddannelser og adgangsgivende kurser til ingeniøruddannelsen samt andre adgangsgrundlag og uoplyst. Grønlandske og færøske eksamener indgår også i denne gruppe. De er en meget lille gruppe på ca. 120 personer af de 36.000 i analysen.